

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Oppimisen tuki lukioissa - erityisopettajien ja rehtoreiden näkökulmasta

Opetushallituksen webinaari 20.5.2024

Jan Hellgren & Jaana Saarinen
Lukiouudistuksen arviointi (LUKA) 2021–2024

LUKIOUUDISTUS (2017)

- vetovoima
- yleissivistävä
- jatko-opinnot
- sujuva siirtymä, kk-yhteistyö
- laatu
- oppimistulokset
- yksilölliset, joustavat opintopolut
- ohjaus & tuki
- oppiminerajat
- liittyvät opinnot

Karvin lukio-uudistus-
arviointi (LUKA)
2021-2024 →

LOPS-uudistus (2021)

- laaja-alaisuus
- opinto-ohjaus
- tuki
- ympäröivä maailma:
korkeakoulu, kansainvälisyys, työelämä, yrittäjyys

Arviointikohteet:

1. Lukion opetussuunnitelman perusteiden toimeenpanto
2. Yleissivistyksen vahvistaminen ja opetuksen uudistaminen
3. Opintojen sujuvoittaminen kohti jatko-opintoja, työelämää ja kv-osaamista
4. Erityisopetuksen ja oppimisen tuen vahvistaminen
5. Opiskelijoiden hyvinvointi
6. Ylioppilastutkintoon liittyvien taitteiden toteutuminen

OPPIVELVOLLISUUDEN
LAAJENTAMINEN
(2021)

2009

Yliopistolaki

2013

oppilas- ja
opiskelija-
huoltolaki

2018

KASPO-KCL

laki
ylioppilas-
tutkinnosta

2019

HYVINVOINTI?

Opiskelijavalinta-
uudistus
2020

KORKEA-
KOULU

nuoret,
aikuiset...

Arviointitietoa lukiokoulutuksen kehittämisen tueksi 2023–2025

Julkaisut vuonna 2023:

- Lukiokoulutusta uudistetaan – uudistuvatko lukiot? –raportti
- Välitodistus – LOPS 2019-uudistuksen eteneminen ensimmäisen kahden lukuvuoden aikana - tiivistelmä
- Mellanbetyg – Hur har GLP 2019 -reformen framskridit under de två första läsåren? -Sammanfattningar

Julkaisut vuonna 2024:

- Oppimisen tuki lukiokoulutuksessa –raportti
- Oppimisen tuki lukiokoulutuksessa – analyysiliite –raportti
- arviointitietoa opiskelijoiden ja aineenopettajien näkökulmasta (tulossa)
- kolmannen lukuvuoden välitodistus (tulossa)

2025 kevät: loppupäätelmät uudistuksesta ja lukion tilasta

Linkki arvioinnin nettisivuille: [Karvin lukiouudistuksen arviointi](#)

Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen osahankkeen arviointikysymykset

- 1. Miten erityisopetus ja muu oppimisen tuki on lukioissa järjestetty?**
- 2. Miten erityisopetus ja muu oppimisen tuki toteutuvat lukiokoulutuksessa?**
- 3. Mitkä tekijät ovat edistäneet ja/tai estäneet erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen toteuttamista?**

LUKA: Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen aineistot

Kevät 2023

- Erityisopettajien kuulemiset ja kyselyt (n = 155)
- Rehtorien seurantakyselyssä muutama kysymys oppimisen tuesta (n = 153)

Osana opiskelija- ja aineenopettajakyselyillä on tuotettu lisää tietoa oppimisen tuesta sekä laajemmin lukiokoulutuksesta

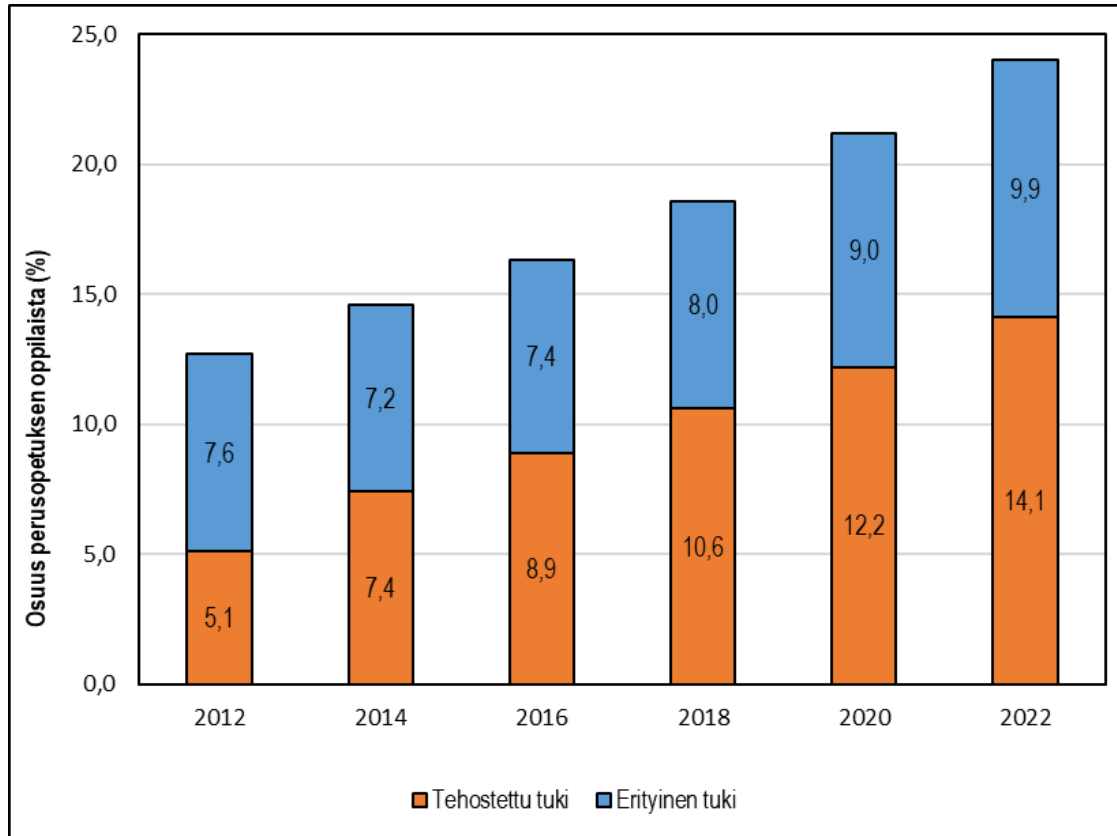
- Opiskelijakysely marras-joulukuu 2023 (n= 2200, 60 lukiota)
- Aineenopettajakysely helmi-maaliskuu 2024 (n = 791)
- Tulokset julkaistaan loppuvuodesta 2024

Kohdejoukkoon kuuluu puolet Suomen lukioista (n = 186)

Keskeisiä
arviointituloksia

Lisääntykö tuen tarve myös lukioissa?

Kuvio 1. Tehostettua ja erityistä tukea saavien oppilaiden osuudet perusopetuksessa (Vipunen 2023).

Tarkkaavuuden ja **toiminnanohjauksen tuen tarve on lisääntymässä jatkuvasti**. Samoin motivaatiovaikeudet näyttävät lisääntyvän. (Erityisopettaja 9)

Tuen tarvisijoiden määrä kasvaa, nepsyipiirteisyys kasvaa. Eniten hirvittää jaksaminen, ahdistuneisuus ja muu sosiaalinen eristäytyminen. (Erityisopettaja 18)

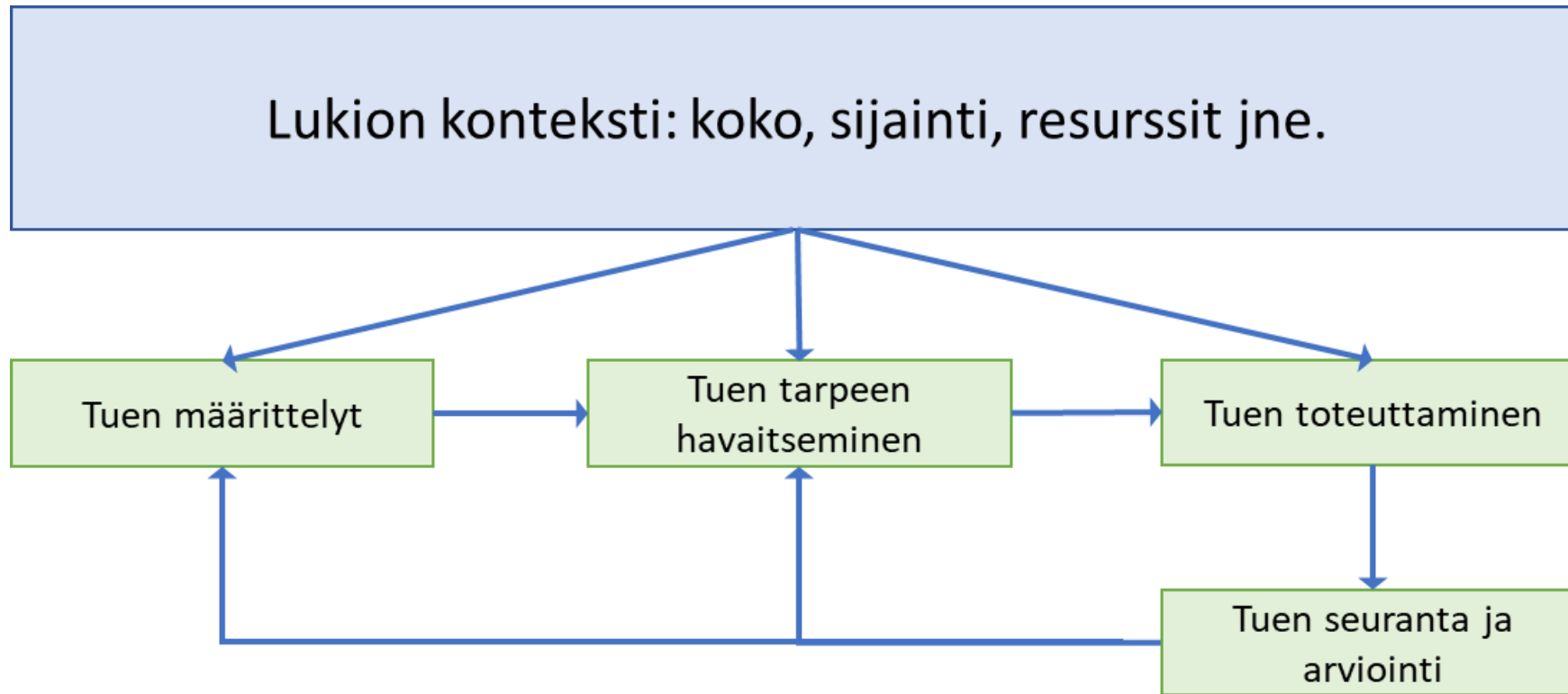
Läsningen och språket blir sämre, studerande kommer att börja använda sig av Chatbottar, skolmotivationen hålls på låg nivå så länge "dopaminapparater" som datorer och telefoner är roligare att använda i skolan än lärobok och papper och penna. (Speciallärare 23)

Mielestäni opiskelija-aineiden akateemiset taidot ovat heikentyneet vuosi vuodelta yhä enemmän; toki hyviä opiskelijoita löytyy aina, mutta **erityistä tukea tarvitsevien määrä on viime vuosina lisääntynyt**. (Erityisopettaja 34)

Työssäni yläkoulun puolella on tällä hetkellä huomattavissa psyykkisen pahoinvoinnin vahva nousu, **uskon tämän näkyvän seuraavien vuosien aikana lukio-opiskelijoiden parissa**. (Erityisopettaja 55)

Tuen tarve tulee lisääntymään, koska lukioon tulee oppilaita, joiden kyvyt eivät riitä lukio-opiskeluun. Lukutaidon heikentyminen näkyy opinnoissa pärjäämisessä. Lisäksi opiskelijat kokevat lukion kuormittavana, mutta eivät osaa ottaa huomioon taustatekijöitä (liika somen käyttö, univaje, työskentely lukion aikana ym.) (Erityisopettaja 90)

Oppimisen tuki: ensihavainnosta ylioppilastutkintoon

Oppimisen tuen tarpeiden kartoittaminen erityisopettajien näkökulmista

Opiskelijoiden erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen tarpeita kartoitetaan lukio-opintojen alussa

Opiskelijan halutessa tukitoimet kirjataan hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa

Tuen tarpeesta keskustellaan opinto-ohjaajien kanssa

Erityisopetus ja muun oppimisen tuki suunnitellaan yhdessä opiskelijan kanssa

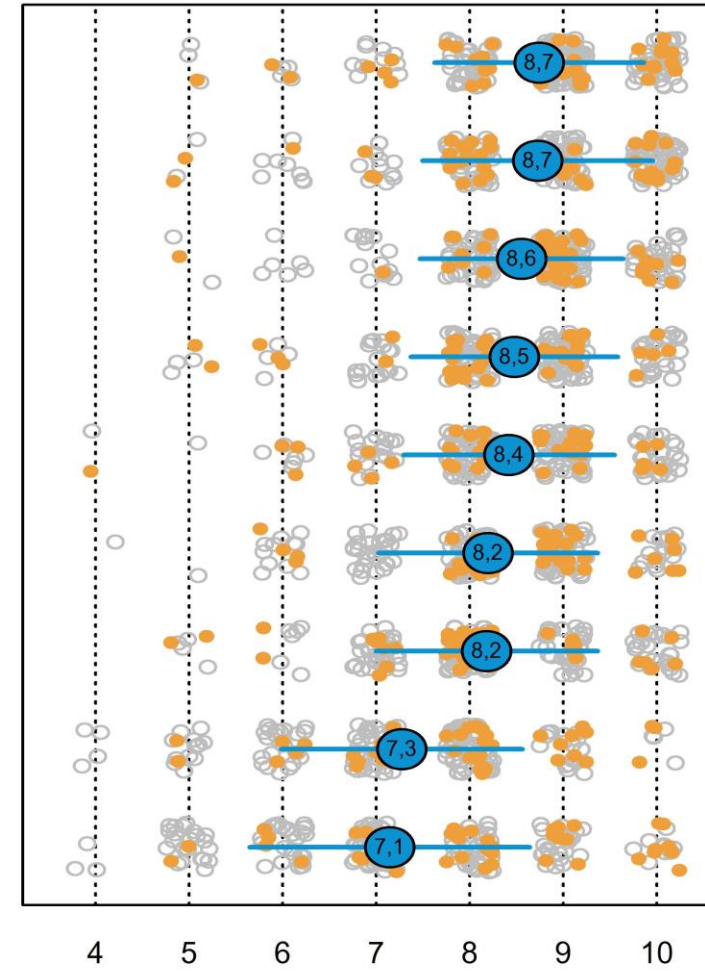
Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen tarve arvioidaan yhdessä opiskelijan kanssa

Tuen tarpeesta keskustellaan aineenopettajien ja/tai ryhmänohjaajien kanssa

Tarvittaessa huoltajia osallistetaan tuen tarpeen arviointiin

Kaikki tuen tarpeessa olevat opiskelijat havaitaan

Saamme tarvittavan tiedon edeltävästä oppilaitoksesta

Oppimisen tuen toteutuminen erityisopettajien näkökulmasta

Tuen järjestämisessä otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet

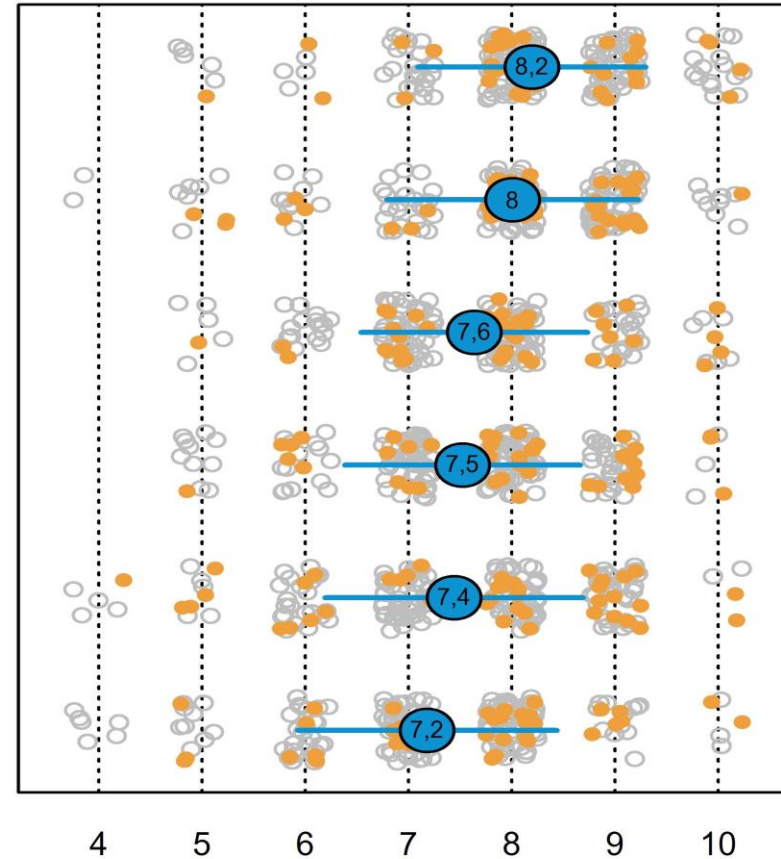
Opiskelijoita ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluja

Opetushenkilöstö toteuttaa erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yhteistyössä

Aineenopettajat eriyttävät tarvittaessa opetustaan pedagogisilla ratkaisuilla oppitunneilla

Opiskelijahuoltohenkilöstö osallistuu tuen toteuttamisen järjestelyihin

Kaikki opiskelijat saavat tarvitsemansa tuen

Esimerkkejä keskiarvoista

- Ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyihin liittyvät asiat 9,0–9,3
- Tuen tarpeiden kartoitus lukio-opintojen alussa 8,7
- Keskustelu tuen tarpeista opinto-ohjaajan kanssa 8,6
- Aineenopettajien vastuut tuen järjestämisessä 7,6
- Tukitoimien toimivuuden seuranta ja arviointi 7,6
- Kaikki tuen tarpeessa olevat opiskelijat havaitaan 7,3
- Kaikki opiskelijat saavat tarvitsevansa tuen 7,2
- Tarvittavan tiedon saanti edeltävästä oppilaitoksesta 7,1

Stödet för lärande i de svenskspråkiga gymnasierna

- Resultaten motsvarar i stora drag den nationella bilden.
- De svenskspråkiga speciallärarna har en **aning mer positiv** uppfattning om resurserna än sina finskspråkiga kollegor.
- Men: i sin helhet är deras uppfattning av hur väl stödet för lärande fungerar **aningen mer negativ.**
- Skillnader mellan gymnasierna. En del speciallärare önskar mer systematik, samarbete och "hela gymnasiet stöder"-tänkande.
- Brister i det svenskspråkiga test- och kartläggningsmaterialet
- Man borde titta lite närmare på vilka de svenskspråkiga utmaningarna är.

Exempel på saker som borde utvecklas

Vi borde föra en öppen diskussion kring ansvarsfördelning och förväntningar, samt möjliga stödmedel och resurser som finns. Vi borde diskutera praxis för differentiering och vad som ryms inom ramarna för det, men likväl, vad som inte ryms. (Speciallärare 13)

Arbetet är så flytande och det är så gott som omöjligt att veta när man har uppfyllt sin kvot. Det är också problematiskt att uppgiften är ny i skolan och "ingen" vet riktigt hur det "borde" vara. Utan det är försök och misstag som gäller för att hitta de vettigaste arbetssätten. (Speciallärare 151)

Jag har nog fått ytterst lite handledning i hur arbetet ska genomföras. Utan jag har nog varit tvungen att skapa jobbet själv. På gott och ont. Jag är inte så säker på att någon har helt insikt i hur jag jobbar. Jag skulle nog önska mera stöd i riktlinjer, men då ingen vet (för att UBS inte heller har gett direktiv) och PF fortfarande knappt nämner ett ord om gymnasiet i sin utbildning, så är det svårt. (Speciallärare 146)

De som kommer utifrån har sällan någon information med sig från sin skola, utan de berättar själva vilka utmaningar de har. Genomförandet av stöd beror inte enbart på skolan - vi erbjuder, men den studerande måste också vara beredd att använda sin tid. Frånvaron har ökat, vilket påverkar även de individuella lösningar och handledningen vi är beredda på att satsa. (Speciallärare 125)

Erityisopettajien ja rehtoreiden näkemyksiä

Vi är ett litet gymnasium med goda möjligheter till samarbete. Stödbehovet följs regelbundet upp av studiehandledare som kommunicerar till specialläraren. Ämneslärarna håller även utvecklingssamtal och kommunicerar vad de ser i sin undervisning till specialläraren (Erityisopettaja 133)

Teemme erityisjärjestelyjä esim. arvioinnin suhteen. OPH:n koronahankerahoituksella meillä on ollut resurssiopettaja ja isoja ryhmiä on voitu jakaa. Opiskelijat saavat aika yksilöllistä tukea ja apua. En tiedä, miten asiat sujuvat vuoden kuluttua, kun hankerahoitus loppuu ja talous kiristyy muutenkin. (Rehtori 129)

Kuva Hanna Tarkiainen

Aineenopettajat tarvitsevat omassa perustyössään yhä enemmän taitoja ja valmiuksia erilaisten oppijoiden kohtaamiseen ja heidän opettamiseensa. Tämä edellyttää jatkuvaa kouluttautumista, joka taasen on haastavaa jo muutenkin kiireellisessä arjessa.
(Lukion rehtori 67)

Tulosten yhteenvetoa ja pohdintaa

Kuva Hanna Tarkiainen

Suunta on oikea: Erityisopetuksen ja oppimisen tuen asema on vahvistunut lukioissa

1/2

Oppimisen tukea toteutettiin hyvin vaihtelevasti ennen lukiouudistusta - ja lukiodien välillä on edelleen suuria eroja.

Ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyt ovat vakiintuneet, muuten oppimisen tuessa on paljon kehitettävää.

Resurssien lisäksi tuen toteuttamisessa tarvitaan vastuiden määrittelyä ja suunnitelmallisuutta.

Suunta on oikea: Erityisopetuksen ja oppimisen tuen asema on vahvistunut lukioissa

2/2

Hyvin toimiva oppimisen tuen kokonaisuus edellyttää pedagogista johtamista, selkeää organisointia ja vastuunjakoa.

Opiskelijoiden tarpeet ja oppimisen tuen tarjonta eivät aina kohtaa.

Opiskelijoiden oppimisen pulmien lisääntyminen haastaa lukioden perinteiset toimintatavat ja henkilöstön toimenkuvat.

Yksittäiset lukiot eivät pysty ratkaisemaan yhteiskunnallisia haasteita.

Kehittämissuosituks

Kehittämissuositukset

Tiedonsiirtoa on kehitettävä niin, että opiskelijoiden aikaisemmat tuen tarpeet tulevat lukion tietoon.

Oppimisen tuen tarpeiden havaitsemisen käytäntöjä ja menetelmiä on kehitettävä systemaattisesti.

”Koko lukio tukee” – ajattelu vaatii selkeää työnjakoa ja vastuiden määrittelyä.

Oppimisen tuen toteuttaminen vaatii henkilöstön osaamisen kehittämistä.

Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen toteuttaminen edellyttää riittäviä ja oikein kohdennettuja resursseja.

Oppimisen tukea tulee kehittää luontaiseksi osaksi lukioden toimintakulttuuria.

Ajatuksia?

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

KIITOS!
TACK!

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

OPPIMISEN TUKI LUKIOKOULUTUKSESSA

JULKAISUT 11:2024

Jan Hellgren | Jaana Saarinen | Jukka Marjanen
Laura Lepola | Hanna Pullinen | Ahola Sakari
Kristiina Engblom-Pelkkala | Mikael Eriksson
Pekka Fredriksson | Iiris Hynönen
Tiina Karjalainen | Kyösti Värri

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

OPPIMISEN TUKI LUKIOKOULUTUKSESSA

Analyyysiite

JULKAISUT 12:2024

Jukka Marjanen | Sakari Ahola